

Atbildīgais finanšu ministre D.Reizniece-Ozola
(vārds, uzvārds)

Datums _____

Autors Finanšu ministrija

Sagatavotājs Netiešo nodokļu departamenta Pievienotās vērtības nodokļa nodaļas vecākā eksperte Diāna Lukjanska

E-pasta adrese Diana.Lukjanska@fm.gov.lv

Tālruna numurs 67095514

Pozīcija Nr.1

Par priekšlikumu Padomes Direktīvai, ar ko Direktīvu 2006/112/EK par kopējo pievienotās vērtības nodokļa sistēmu groza attiecībā uz īpašo režīmu mazajiem uzņēmumiem

Proposal for a Council Directive amending Directive 2006/112/EC on the common system of value added tax as regards the special scheme for small enterprises

(ES tiesību akta projekta nosaukums/izskatāmais jautājums (latviešu un angļu valodā))

Stadija Sākotnējā pozīcija

Atsauces uz ES dokumentiem

doc. 5334/18 FISC 20 ECOFIN 32 IA 23

1. ES tiesību akta projekta/izskatāmā jautājuma īss apraksts

Eiropas Komisija (turpmāk – EK) 2016.gada 7.aprīļa rīcības plānā pievienotās vērtības nodokļa (turpmāk – PVN) jomā noteica virzību attiecībā uz vienotas Eiropas Savienības (turpmāk - ES) PVN zonas izveidi, vienlaikus iezīmējot PVN sistēmas modernizācijas galvenos virzienus:

- topošās vienotās ES PVN sistēmas darbības principi;
- īstermiņa vienkāršošanas pasākumi cīņā pret krāpšanu PVN jomā;
- PVN likmju regulējuma atjaunināšana;
- PVN noteikumu vienkāršošana e-komercijas jomā;
- mazo un vidējo uzņēmumu (turpmāk – MVU) atbalstīšana.

Pašreiz Padomes 2006.gada 28.novembra Direktīvā 2006/112/EK par kopējo pievienotās vērtības nodokļa sistēmu (turpmāk – Direktīva 2006/112/EK) ir paredzēti atsevišķi atvieglojumi MVU saistībā ar PVN. Šie atvieglojumi ļauj dalībvalstīm vienkāršot PVN uzlikšanas un iekasēšanas procedūras, kā arī atbrīvot no PVN maksāšanas tādus MVU, kuru gada apgrozījums nepārsniedz noteiktu sliekšni. Tomēr MVU režīms, kas noteikts Direktīvā 2006/112/EK, ir novecojis un neatbilstošs esošajai situācijai. Tādējādi, lai izveidotu modernu un vienkāršotu MVU režīmu, EK ir nākusi klajā ar priekšlikumu, kura galvenie mērķi ir palīdzēt izveidot vidi, kas veicina MVU izaugsmi, un ieviest efektīvu un stabilu PVN sistēmu, kā arī veicināt padziļinātu un taisnīga vienotā tirgus netraucētu darbību. Šajā priekšlikumā ietverti pasākumu rezultātā ir paredzēti:

Deklasificēts saskaņā ar FM 07.04.2020.vēstuli Nr.13.7-13/12/1794 (reģ. Nr.SAN-64)

- samazināt PVN saistību izpildes izmaksas MVU gan vietējā, gan ES līmenī;
- samazināt konkurences kropļojumus gan vietējā, gan ES līmenī;
- samazināt MVU atbrīvojuma sliekšņa negatīvo ietekmi;
- vienkāršot MVU veikto atbilstības nodrošināšanu un nodokļu administrāciju veikto uzraudzību.

Pašreiz dalībvalstīs MVU var atbrīvot no PVN maksāšanas un šī iespēja tiek plaši izmantota. Tomēr šis atbrīvojums ir attiecināms tikai uz iekšzemes darījumiem un to nevar izmantot, veicot darījumus citās dalībvalstīs. Turklāt PVN sistēmas noteikumu dažādība ES dalībvalstīs, rada lielas administratīvās izmaksas MVU pārrobežu tirdzniecībā.

Pie tam esošā situācija atstāj kropļojošo ietekmi uz konkurenci, jo vienā dalībvalstī veicamajiem darījumiem tiek piemēroti dažādi režīmi. Situācija varētu pasliktināties ar pāreju uz PVN uzlikšanu galamērķa dalībvalstī, kā rezultātā PVN būs jādeklarē un jāatskaitās tajā dalībvalstī, kur tiek veikti darījumi, nevis dalībvalstī, kur MVU ir reģistrēts. Līdz ar to pašreiz MVU nepastāv vienlīdzīgi konkurences apstākļi un MVU ir demotivēti veikt pārrobežu darījumus.

Savukārt dalībvalstī noteiktā gada apgrozījuma robežvērtība, līdz kurai var nemaksāt PVN, var radīt negatīvu efektu, jo MVU var palēnināt savu izaugsmi, lai nepārsniegtu atbrīvojuma robežvērtību.

Šī priekšlikuma galvenie virzieni ir šādi:

1) MVU piemērojamo atbrīvojumu attiecināt uz visiem ES uzņēmumiem neatkarīgi no tā, kurā dalībvalstī tas veic saimniecisko darbību;

2) noteikt dalībvalstu MVU maksimālo apgrozījuma sliekšni atbrīvojuma piemērošanai;

3) ieviest pārejas periodu, kurā MVU, kas uz laiku pārsniedz atbrīvojuma robežvērtību, varēs turpināt piemērot atbrīvojumu;

4) ieviest vienkāršotas PVN saistības, gan no PVN atbrīvotajiem, gan neatbrīvotajiem MVU.

Atbilstoši priekšlikumam dalībvalstīm, kuras nolems ieviest MVU atbrīvojumu, būs iespēja atbrīvojuma sliekšni noteikt tādā līmenī, kas vislabāk atspoguļo to īpašo ekonomisko un tiesisko situāciju. Šādus MVU dalībvalstīs varēs atbrīvot no PVN maksāšanas un citu PVN saistību izpildes. Tomēr, lai ierobežotu atbrīvojuma kropļojošo ietekmi, tiek noteikta maksimālā atbrīvojuma sliekšņa vērtība, kas ir 85 000 *euro*.

Mīnēto MVU atbrīvojumu varēs piemērot visi ES uzņēmumi neatkarīgi no tā, kurā dalībvalstī tie ir reģistrēti un kur veic preču piegādes un pakalpojumu sniegšanu. Attiecībā uz MVU, kuri var izmantot atbrīvojumu dalībvalstī, kur tie neveic saimniecisko darbību, ir jāizpildās diviem nosacījumiem:

1) uzņēmuma apgrozījums šajā dalībvalstī nedrīkst pārsniegt tajā piemērojamā atbrīvojuma sliekšni;

2) uzņēmuma kopējais apgrozījums ES nedrīkst pārsniegt 100 000 *euro*.

Ar priekšlikumu tiek ieviest arī pārejas periods attiecībā uz MVU, kas izmanto atbrīvojumu un kuru apgrozījums pārsniedz noteikto atbrīvojuma sliekšni. Šādiem uzņēmumiem tiek atļauts turpināt piemērot atbrīvojumu konkrētajā gadā, ja to apgrozījums attiecīgajā gadā nepārsniedz piemērojamo atbrīvojuma sliekšni par vairāk kā 50 %.

Lai palielinātu tiesisko noteiktību, priekšlikumā ir ieviesta jēdziena “mazie uzņēmumi” definīcija, kurā noteikts, ka mazo uzņēmumu statusam atbilst visi uzņēmumi, kuru gada apgrozījums ES vienotajā tirgū nepārsniedz 2 miljonus *euro*. Šādiem uzņēmumiem ir paredzēts noteikt vairākus vienkāršošanas pasākumus attiecībā uz PVN saistību izpildi:

- vienkāršota rēķina izsniegšana;
- taksācijas periods – viens kalendārais gads;
- vienkāršota reģistrācijas procedūra u.c.

Ar priekšlikumu līdz 2 miljoniem *euro* tiek palielināta robežvērtība tā saucamā “kases principa” piemērošanai, kad PVN maksā un priekšnodokli atskaita brīdī, kad ir veikta samaksa

<p>par konkrēto darījumu. Saskaņā ar pašlaik spēkā esošo regulējumu kases principa apgrozījuma robežvērtību no 500 000 līdz 2 miljoniem <i>euro</i> dalībvalstis var piemērot tikai pēc apspriedes ar Eiropas Komisijas organizēto Padomdevēju komiteju PVN jautājumos.</p>
<p>Balsošanas kārtība. ES tiesību akta izdošanas/jautājuma izskatīšanas juridiskais pamatojums</p>
<p>Vienbalsība. Līguma par Eiropas Savienības darbību 113.pants.</p>
<p>2. Situācija Latvijā</p>
<p>Atbilstoši Direktīvai 2006/112/EK PVN atbrīvojuma sliekšnis mazajiem uzņēmumiem, proti, reģistrācijas sliekšnis PVN maksātāju reģistrā ir 5 000 <i>euro</i>. Savukārt dalībvalstīm, kuras ES pievienojās pēc 1978.gada 1.janvāra, bija autonomas tiesības izvēlēties piemērotāko robežvērtību atbilstoši tā brīža nacionālajai ekonomiskajai situācijai. Pirmsiestāšanās sarunās Līguma par pievienošanos Eiropas Savienībai sadaļā „Nodokļu politika” Latvija lūdza izdarīt atkāpi no ES pieņemtajām prasībām PVN piemērošanā un noteikt, ka pēc 2004.gada 1.maija to darījumu apjoms, ko Latvija var atbrīvot no aplikšanas ar PVN, ir 10 000 <i>latu</i> (summa latos, kas aprēķināta pēc valūtas maiņas kursa, kas bija spēkā Latvijas iestāšanās ES dienā un saskaņā ar Direktīvai 2006/112/EK nosacījumiem nepārsniedz 17 200 <i>euro</i>).</p> <p>Šobrīd vienkāršošanas un administratīvā sloga mazināšanas nolūkā mazajiem uzņēmējiem PVN likums paredz, ka iekšzemes PVN maksātājs ir tiesīgs neregistrēties Valsts ieņēmumu dienesta (turpmāk – VID) PVN maksātāju reģistrā, ja tā veikto ar PVN aplikamo preču piegāžu un sniegto pakalpojumu kopējā vērtība iepriekšējo 12 mēnešu laikā nav pārsniegusi 40 000 <i>euro</i>. Minētais sliekšnis ir noteikts saskaņā ar 2017.gada 18.decembra Padomes Īstenošanas lēmumu Nr.2017/2408, ar ko Latvijas Republikai atļauts piemērot pasākumu, atkāpjoties no 287.panta Direktīvā 2006/112/EK par kopējo pievienotās vērtības nodokļa sistēmu un kas ir spēkā līdz 2020.gada 31.decembrim.</p> <p>Laika periodā no 2011.gada līdz 2017.gada 31.decembrim atbilstoši Latvijai piešķirtajam atkāpēm no Direktīvas 2006/112/EK minētais reģistrācijas sliekšnis bija noteikts 50 000 <i>euro</i> apmērā. Tomēr Pasaules Bankas veiktajā Latvijas nodokļu sistēmas izvērtējumā¹ tika secināts, ka šāds sliekšnis ievērojami atšķiras un ir augstāks kā citās ES un Ekonomiskās sadarbības un attīstības organizācijas (OECD) dalībvalstīs. Lai gan šāda sliekšņa mērķis ir mazināt nodokļu administrēšanas slogu, tas var atturēt uzņēmējus no dalības valsts ekonomikā, veicinot izvairīšanos no nodokļu nomaksas, radot stimulu veidot jaunus uzņēmumus, kas gūst labumu 12 mēnešu laika periodā no atbrīvojuma no PVN nomaksas. Turklāt tas rada ļoti nevienlīdzīgus noteikumus starp jauniem un esošiem uzņēmumiem: jauni uzņēmumi var pārdot preces, kurām cenas ir daudz zemākas. Turklāt izvērtējumā secināts, lai gan Latvijas PVN ieņēmumu efektivitāte ir tuvu ES vidējam līmenim, tā joprojām ir tālu zem tās efektivitātes, kas ir, iespējams tādēļ, ka Latvijā ir augstāks PVN reģistrācijas sliekšnis, kas atbrīvo uzņēmumus no PVN maksāšanas.</p> <p>Lai veicinātu godīgu konkurenci uzņēmējdarbībā un veicinātu ekonomikas attīstību, tika pieņemti grozījumi PVN likumā un reģistrācijas sliekšnis ar 2018.gada 1.janvāri tika noteikts 40 000 apmērā. Šis reģistrācijas sliekšnis atbilst arī Mikrouzņēmumu nodokļa likumā noteiktajam mikrouzņēmumu apgrozījuma sliekšnim.</p> <p>Šādi neregistrētie PVN maksātāji Latvijā ir atbrīvoti no PVN maksāšanas, kā arī atšķirībā no dažām citām dalībvalstīm arī no citu ar PVN saistītu pienākumu veikšanas (deklarāciju iesniegšanas, PVN rēķinu izrakstīšanas u.c.).</p> <p>Tāpat Latvijā ir ieviests regulējums atbilstoši, kuram PVN maksātājs ir tiesīgs neregistrēties VID PVN maksātāju reģistrā, ja pēc viena darījuma, ar kuru pārsniegts reģistrācijas sliekšnis, tas turpmākos 12 mēnešus neplāno veikt citus ar PVN aplikamus</p>

¹ http://www.fm.gov.lv/files/nodoklupolitika/Latvia%20Tax%20Review%20Draft_EN_LV.pdf

darījumus. Tādā gadījumā PVN maksātājs nomaksā PVN no summas, kas pārsniedz reģistrācijas sliksni, bet neklūst par reģistrētu PVN maksātāju.

2018.gada 1.janvārī Latvijā VID PVN reģistrā ir reģistrējušies 84 622 PVN maksātāji.

Atbilstoši priekšlikumā esošajai mazo uzņēmumu definīcijai Latvijā ir aptuveni 95% reģistrētu PVN maksātāju, kuru gada apgrozījums ir līdz 2 miljoniem *euro*. Šo PVN maksātāju gada apgrozījums 2017.gadā sastādīja 11,93 miljardus *euro*, kas ir 27,2 procenti no kopējā PVN maksātāju apgrozījuma (respektīvi, 2016.gadā 11,75 miljardi *euro* jeb 21,3%). Savukārt Latvijas mazo uzņēmumu maksājamais PVN 2017.gadā sastādīja 472,59 miljonus *euro*, kas ir 21,6 % no kopējiem PVN ieņēmumiem (2016.gadā 469,65 miljoni *euro* jeb 23,3%).

Latvijā atbilstoši Direktīvas 2006/112/EK izvēles normai no 2010.gada 1.janvāra ir ieviesta īpašā PVN maksāšanas un priekšnodokļa atskaitīšanas kārtība, tā saucamais “kases princips” (turpmāk – kases princips). To ir tiesīgi piemērot:

1) reģistrētie PVN maksātāji, kuru iepriekšējā taksācijas gada kopējā darījumu vērtība nav pārsniegusi 100 000 *euro*;

2) reģistrētie PVN maksātāji, kuru iepriekšējā taksācijas gada kopējā darījumu vērtība nav pārsniegusi 500 000 *euro* un kas darbojas zivsaimniecības nozarē vai attiecīgās lauksaimniecības produkcijas ražotāji;

3) reģistrētie PVN maksātāji, kuru iepriekšējā taksācijas gada kopējā darījumu vērtība nav pārsniegusi 2 miljonus *euro* un kas sniedz dzīvojamās mājas pārvaldīšanas pakalpojumus.

Latvijā kases principu 2017.gadā ir izmantojuši 922 PVN maksātāji jeb 1,02 % no visiem reģistrētiem PVN maksātājiem, no kuriem:

- 793 PVN maksātāji, kuru kopējā darījumu vērtība iepriekšējā taksācijas gadā nav pārsniegusi 100 000 *euro*;
- 190 lauksaimniecības un zivsaimniecības nozaru PVN maksātāji, kuru kopējā darījumu vērtība iepriekšējā taksācijas gadā nav pārsniegusi 500 000 *euro*;
- 49 nekustamo īpašumu pārvaldīšanas nozares PVN maksātāji, kuru kopējā darījumu vērtība iepriekšējā taksācijas gadā nav pārsniegusi 2 000 000 *euro*.

Savukārt 2016.gadā kases principu ir izmantojuši 1034 nodokļa maksātāji jeb 0,99%, no visiem reģistrētiem PVN maksātājiem, no kuriem:

- 769 PVN maksātāji, kuru kopējā darījumu vērtība iepriekšējā taksācijas gadā nav pārsniegusi 100 000 *euro*;
- 206 lauksaimniecības un zivsaimniecības nozaru, kuru kopējā darījumu vērtība iepriekšējā taksācijas gadā nav pārsniegusi 500 000 *euro*;
- 42 nekustamo īpašumu pārvaldīšanas nozares PVN maksātāji, kuru kopējā darījumu vērtība iepriekšējā taksācijas gadā nav pārsniegusi 2 000 000 *euro*.

Latvijā PVN maksātājiem ir noteikti divi taksācijas periodi – viens kalendāra mēnesis un viens kalendāra ceturksnis. Ceturkšņa taksācijas periods ir noteikts tiem PVN maksātājiem, kuru pirmstaksācijas gada ar PVN apliekamo darījumu vērtība nepārsniedz 40 000 *euro* (izņemot jaunreģistrētos PVN maksātājus) un tie neveic pārrobežu darījumus. Pārējiem PVN maksātājiem PVN taksācijas periods ir noteikts viens kalendāra mēnesis. Jaunreģistrētajiem PVN maksātājiem pirmos 6 mēnešus ir taksācijas periods ir viens mēnesis.

Līdz 2016.gada 31.decembrim PVN likums paredzēja arī tādu PVN taksācijas periodu kā puse no kalendārā gada, kurš tika noteikts PVN maksātājiem ar gada apgrozījumu līdz 14 228 *euro*. Tomēr atbilstoši VID izvērtējumam, šo tiesību normu bieži ļaunprātīgi izmantoja jaunreģistrētie PVN maksātāji, kuru mērķis nebija veikt saimniecisko darbību, bet iesaistīties mākslīgi izveidotajās darījumu shēmās, veicinot izvairīšanos no PVN nomaksas un tā izkrāpšanu no valsts budžeta. Tādējādi, lai būtu iespēja efektīvāk sekot līdzi PVN maksāšanas disciplīnai un samazinātu PVN izkrāpšanas risku, tika pieņemti grozījumi PVN likumā, ar kuriem no 2017.gada 1.janvāra tika atcelts PVN taksācijas periods puse no kalendārā gada, kā

<p>arī ieviesta norma, ar kuru jaunreģistrētiem PVN maksātājiem uz sešiem mēnešiem PVN taksācijas periods ir noteikts viens mēnesis.</p>
<p>Ietekme uz budžetu</p>
<p>Atbilstoši EK novērtējumam priekšlikumam kopumā būs neliela ietekme uz PVN ieņēmumiem (daļa no procentpunkta) un nav nozīmīgas nelabvēlīgas ietekmes uz administratīvajām izmaksām. Ieviešot minēto priekšlikumu, ir paredzēts, ka MVU varētu samazināties atbilstības nodrošināšanas izmaksas par apmēram 18 %, bet MVU apgrozījums palielināties par 16%. Tādējādi EK uzskata, ka ilgtermiņā uz PVN ieņēmumiem būs labvēlīga ietekme.</p> <p>Savukārt atbilstoši VID sniegtajam novērtējumam priekšlikumā esošo atvieglojumu piešķiršana tādai PVN maksātāju grupai, kas atbilst “mazo uzņēmumu” definīcijai var radīt būtiskas sekas valsts budžetam un ir jāņem vērā ievērojamo PVN plaisu², kas pēc pēdējiem VID aprēķiniem par 2016.gadu sastādīja 17,7%.</p> <p>Tāpat, nosakot MVU taksācijas periodu – viens kalendārais gads, pastāv liels risks, ka palielināsies PVN izkrāpšana. Lielākajai daļai PVN maksātāju zudīs uz risku analīzi bāzētas nodokļu kontroles iespējas un PVN sistēmā iekļuvušiem negodīgiem nodokļu maksātājiem laika ziņā tiks dotas milzīgas priekšrocības krāpniecisko shēmu veidošanā un realizēšanā, kas ietekmēs ne tikai Latvijas valsts budžeta ieņēmumus, bet attiecīgi nozīmē arī to, ka iemaksas valsts budžetā tiks veiktas reizi gadā, tādējādi atstājot ietekmi uz valsts budžetu un fiskālo politiku kopumā. Papildus minētajam šāds pasākums radītu VID resursu noslogotību, plānojot un pārplānojot PVN deklarācijas.</p> <p>Tā kā atbilstoši priekšlikumam MVU būs tiesības izvēlēties attiecīgo taksācijas periodu, VID radīsies papildu izmaksas informācijas sistēmu pielāgošanai un deklarāciju plānošanas algoritmu izveidei, jo dažādi taksācijas periodi paredz dažādu nosacījumu iestrādi informācijas sistēmas algoritmos, plānojot PVN maksātāju iesniedzamos pārskatus, kas sadārdzinās un sarežģīs administrēšanu.</p>
<p style="text-align: center;">3. Latvijas Republikas pozīcija</p>
<p>Latvija pēc būtības atbalsta pasākumus, kas vērsti uz administratīvā sloga samazināšanu MVU. Tomēr ir nepieciešams rast līdzsvaru starp administratīvā sloga samazināšanu, ieviešot dažādus vienkāršošanas pasākumus, un krāpšanās riskiem.</p> <p>Latvija neatbalsta priekšlikumā iekļauto mazo uzņēmumu definīciju un tajā noteikto mazo uzņēmumu 2 milj. <i>euro</i> gada apgrozījuma summu ES vienotajā tirgū. PVN mērķiem šāds apgrozījuma apmērs ir pārāk liels, it sevišķi mazām valstīm, kur šādu komersantu ir absolūtais vairākums. Ieviešot šādu mazo uzņēmumu definīciju un piemērojot tiem priekšlikumā paredzētos vienkāršošanas pasākumus, būtiski palielināsies PVN nenomaksas un krāpšanas risks, kas var radīt nopietnas sekas valsts budžetam.</p> <p>Latvija uzskata, ka mazo uzņēmumu gada apgrozījuma sliekšņa apmērs lielā mērā ir atkarīgs no tā, kādi PVN vienkāršošanas pasākumi tiek ieviesti mazajiem uzņēmumiem.</p> <p>Latvija atbalsta regulējumu attiecībā uz dalībvalstu iespēju noteikt MVU atbrīvojuma sliekšni tādā līmenī, kas vislabāk atspoguļo to īpašo ekonomisko un tiesisko situāciju. Latvijai nav iebildumu par reģistrācijas maksimālā sliekšņa noteikšanu 85 000 <i>euro</i> apmērā, jo tiek saglabātas valsts tiesības pašai noteikt optimālāko reģistrācijas sliekšni, vienlaikus atceļot atkāpes saņemšanas procedūru.</p>

² Lai noteiktu, cik lieli ir krāpšanas apmēri ar PVN katrā valstī, starptautiskajā praksē izmanto tā saucamo PVN plaisas (VAT GAP) aprēķinu. PVN plaisa parāda procentuālo starpību starp PVN, kurš būtu jāiekasē, un faktiski iekasēto PVN.

Latvijai **pēc būtības nav iebildumu** par priekšlikumu attiecībā uz MVU atbrīvojuma piemērošanu citas dalībvalsts PVN maksātājiem, tomēr ir bažas par šādas kārtības piemērošanu praksē un administratīvā sloga pieaugumu nodokļu administrācijām, lai to nodrošinātu.

Latvija **uzskata**, ka priekšlikumā būtu jānosaka visām dalībvalstīm vienota kārtība, kā tiek aprēķināts maksimālais reģistrācijas sliekšnis, nosakot sliekšņa aprēķināšanas periodu 12 mēnešu apmērā. Svarīgi ir panākt harmonizācijas mērķi, lai PVN maksātājiem nebūtu grūtības izsekot dažādās dalībvalstīs noteiktajām reģistrācijas sliekšņa aprēķināšanas kārtībām. Latvija **dotu priekšroku** tādai reģistrācijas sliekšņa aprēķināšanas kārtībai, kas balstās uz apgrozījuma aprēķināšanu 12 mēnešu periodā, nevis kalendārajā gadā, jo šāda kārtība varētu mazināt iespēju, ka PVN maksātāji, veicot savu darījumu plānošanu, ļaunprātīgi izmantotu MVU piešķirto iespēju nemaksāt PVN.

Latvija **neatbalsta** tāda MVU atbrīvojuma piemērošanas pārejas perioda noteikšanu, kad MVU apgrozījums pārsniedz noteikto atbrīvojuma sliekšni par 50%. Latvijai ir **bažas**, ka uzņēmumi šādu normu varētu ļaunprātīgi izmantot, lai nemaksātu PVN. Tādējādi Latvija **uzskata**, ka šādam pārejas perioda procentuālā sliekšņa apmēram būtu jābūt daudz zemākam. Tāpat šis sliekšnis būtu labāk jāattiecinā uz apgrozījuma aprēķināšanu 12 mēnešu periodā.

Latvija **neatbalsta** tāda vienkāršošanas pasākuma ieviešanu kā taksācijas periods - kalendārais gads, neatkarīgi no mazo uzņēmumu definīcijā noteiktā apgrozījuma apmēra. Ieviešot šādu vienkāršošanas pasākumu būtiski tiks ietekmēts PVN administrēšanas process un palielināsies PVN krāpšanās risks. Nodokļu administrācijām būs grūtības savlaicīgi identificēt PVN deklarācijās pieļautās kļūdas un neatbilstības. Lielākajai daļai PVN maksātāju zudīs uz risku analīzi bāzētās nodokļu kontroles iespējas un negodprātīgiem PVN maksātājiem radīsies laika ziņā lielas priekšrocības krāpniecisko shēmu realizēšanā.

Latvija **varētu atbalstīt** ceturkšņa taksācijas perioda noteikšanu atsevišķām PVN maksātāju grupām.

Latvija ir **piesardzīga** attiecībā uz iespēju MVU izvēlēties taksācijas perioda lielumu, jo būs nepieciešami papildu resursi informācijas sistēmu pielāgošanai un darbībai, tādējādi šāda iespēja sarežģīs un sadārdzinās PVN administrēšanas procesu.

Attiecībā uz tādiem MVU vienkāršošanas pasākumiem kā vienkāršotā rēķina izsniegšana un vienkāršotie pienākumi saistībā ar PVN rēķinu glabāšanu Latvijas pozīcija ir atkarīga no tā, kāda būs mazo uzņēmumu definīcija un tajā noteiktais apgrozījuma lielums. Latvija **atbalstītu** minētos pasākumus, ja apgrozījuma sliekšnis tiktu noteikts daudz zemākā līmenī nekā 2 miljoni *euro*.

Latvijai **nav iebildumu** par "kases principa" piemērošanas robežvērtības palielināšanu līdz 2 miljoni *euro*, jo minētais regulējums ir izvēles norma, ko katra dalībvalsts var piemērot pēc saviem ieskatiem.

Īpašas Latvijas Republikas intereses

Latvijas prioritātes attiecībā uz MVU vienkāršošanas pasākumiem ir vienkāršots administrēšanas process, zemas administrēšanas izmaksas un informācijas salīdzināšanas iespējas īsos termiņos.

4. Citu ES dalībvalstu viedokļi

Dalībvalstis pēc būtības atbalsta pasākumus, kas vērsti uz administratīvā sloga samazināšanu MVU.

Vairākumam dalībvalstu (**Malta, Slovākija, Somija, Lietuva, Portugāle, Zviedrija, Rumānija, Ungārija u.c.**) ir pieteiktas izpētes atrunas.

Slovēnija, Lietuva, Zviedrija, Apvienotā Karaliste ir pieteikušas parlamentāro izpētes iebildi.

Malta, Somija, Ungārija atbalsta elastību mazo uzņēmumu reģistrācijas sliekšņa noteikšanā un šī sliekšņa lielumu 85 000 EUR apmērā. Savukārt **Austrija** uzskata, ka reģistrācijas sliekšnis 85 000 *euro* apmēra ir pārāk augsts.

Vairākums dalībvalstu (**Malta, Čehija, Vācija, Spānija, Itālija u.c.**) pēc būtības neiebilst pret MVU atbrīvojuma piemērošanu visiem ES uzņēmumiem neatkarīgi no reģistrācijas vietas, tomēr ir bažas par šāda mehānisma praktisko īstenošanu, it sevišķi par informācijas apmaiņu starp dalībvalstu nodokļu administrācijām.

Praktiski visām dalībvalstīm (**Malta, Čehija, Vācija, Slovēnija, Slovākija, Somija, Grieķija, Spānija u.c.**) ir bažas par mazo uzņēmumu definīciju un tajā noteikto mazo uzņēmumu 2 milj. gada apgrozījuma summu ES vienotajā tirgū. Dalībvalstīm ir bažas par priekšlikuma ietekmi uz valsts budžeta ieņēmumiem.

Somijai, Maltai, Slovākijai, Ungārijai, Francijai ir bažas par tāda pārejas perioda noteikšanu, kas uz laiku pārsniedz atbrīvojuma sliekšni 50% apmērā, un attiecīgās robežvērtības apmēru.

Vairākumam dalībvalstu (**Slovākija, Somija, Austrija, Igaunija, Beļģija, Rumānija, Īrija u.c.**) ir noraidoša attieksme pret tādu mazo uzņēmumu vienkāršošanas pasākumu kā taksācijas perioda noteikšana – viens kalendārais gads.

5. ES institūciju viedokļi

Priekšlikuma ietekmes novērtējumu izskatīja **EK Regulējuma kontroles padome**. Padome sniedza pozitīvu atzinumu par priekšlikumu, kā arī dažus ieteikumus, ko EK ņēma vērā, izstrādājot priekšlikumu.

Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komiteja (turpmāk – EESK) atzinīgi vērtē EK priekšlikumu un iesaka dalībvalstīm to pieņemt un nekavējoties īstenot, jo pārmērīgi sadrumstalota PVN sistēma iekšējā tirgū rada nepamatotus šķēršļus mazo uzņēmumu attīstībai. Tāpat EESK atzinīgi novērtē EK ierosināto vienkāršošanu attiecībā uz pienākumiem, kas MVU noteikti reģistrācijas un deklarēšanas jomā, un uzskata, ka šie pienākumi palīdzēs uzņēmumiem ātrāk attīstīties un sekmēs to piekļuvi vienotajam tirgum. EESK uzsver, ka būtu vēlams, lai vienkāršošanas pasākumi attiektos arī uz sociālās ekonomikas uzņēmumiem, jo īpaši, ja tie nodrošina sociālās aprūpes un izglītības pakalpojumus. Attiecībā uz galīgās PVN sistēmas ieviešanas datumu EESK iesaka EK un dalībvalstīm apsvērt īsāku īstenošanas termiņu, jo jaunā sistēma veicinās uzņēmumu darbību un uzņēmumiem būs plašākas perspektīvas vienotajā tirgū.

Savu viedokli par priekšlikumu pirmajā lasījumā sniedza **Eiropas Parlamenta Ekonomikas un monetārā komiteja** (turpmāk – Komiteja), kura savā atzinumā uzsvēra, ka atzinīgi novērtē EK iniciatīvas mazināt PVN saistību izpildi MVU, jo tiem ir proporcionāli lielākas izmaksas, nekā lielākajiem uzņēmumiem. Tā kā priekšlikuma mērķis ir paplašināt mazajiem uzņēmumiem piemērojamo PVN atbrīvojumu no vienas dalībvalsts mēroga uz ES teritoriju, attiecīgie noteikumi ir jāaskaņo, lai netraucētu ES iekšējā tirgus darbību. Komiteja uzskata, ka dalībvalstīm nevajadzētu mazajiem atbrīvotajiem uzņēmumiem pieprasīt iesniegt PVN deklarācijas. Tiek ierosināts izveidot tiešsaistes portālu, kur būtu jāreģistrējas tiem mazajiem uzņēmumiem, kas vēlas piemērot PVN atbrīvojumu citā dalībvalstī. Komiteja ierosina atteikties no tāda PVN vienkāršošanas pasākuma kā taksācijas periods kalendārā gada apmērā. Turklāt Komiteja uzskata, ka šis priekšlikums būtu jāskata atsevišķi no citiem priekšlikumiem galīgās PVN sistēmas ieviešanas procesā, tādējādi to varētu ieviest jau ātrākā termiņā - 2020.gada 1.janvārī.

6. Saskaņošana

Ārlietu ministrija, Ekonomikas ministrija
Atšķirīgie viedokļi
7. Saskaņošana ar Saeimas Eiropas lietu komisiju
8. Konsultācijas ar biedrībām un nodibinājumiem, pašvaldību un sociālo partneru organizācijām
<p>Finanšu ministrijas mājas lapā tika ievietota informācija par priekšlikumu ar aicinājumu sabiedrībai iesaistīties priekšlikuma apspriešanā, tomēr tas neizraisīja interesi. Tāpat informācija par šo priekšlikumu tika publicēta masu informācijas līdzekļos. Papildus Finanšu ministrijā notika sanāksme, kurā nevalstiskā sektora pārstāvjiem (Latvijas Darba devēju konfederācijai, Latvijas Nodokļu konsultantu asociācijai, Latvijas Tirdzniecības un rūpniecības kamerai) tika prezentēti aktuālie EK priekšlikumi PVN jomā, tajā skaitā arī šis priekšlikumus attiecībā uz īpašo PVN režīmu MVU.</p> <p>Papildus notika atsevišķa tikšanās ar Latvijas Darba devēju konfederācijas biedriem, kuras gaitā notika diskusijas par Eiropas Komisijas izstrādātajiem priekšlikumiem.</p> <p>Latvijas Darba devēju konfederācija (turpmāk – LDDK) uzskata, ka priekšlikumā noteiktais mazo uzņēmumu definīcijā MVU apgrozījuma sliekšni 2 miljonu <i>euro</i> apmērā ir par augstu un nav samērīgs ar Latvijas situāciju. LDDK atbalsta vienkāršošanas pasākumu ieviešanu gan no PVN atbrīvotajiem, gan neatbrīvotajiem MVU, tomēr ir jāievēro piesardzība, jo tas var radīt labvēlīgu vidi PVN izkrāpšanai. LDDK aicina šo jautājumu skatīt kontekstā ar pārējo uzņēmumu iespējamām konkurences izmaiņām un plānoto galīgo PVN sistēmu, sabalansējot nepieciešamos administratīvo procedūru vienkāršošanas pasākumus mazajiem uzņēmumiem ar PVN krāpšanas apkarošanas pasākumiem. Tāpat LDDK pauž uzskatu, ka mazo uzņēmumu definīcijai nebūtu jāatšķiras dažādos regulējumos, proti, nozīmei būtu jābūt vienāda - gan PVN, gan uzņēmumu ienākuma nodokļa izpratnē vai arī citur, ja tiek norādīts uz šādu uzņēmumu formu. Uzņēmuma definīcijai ES ietvaros būtu nepieciešama vienota pieeja. Tā kā PVN normu piemērošana mazajiem uzņēmumiem ir par sarežģītu, LDDK izteica priekšlikumu Latvijā paaugstināt līdz maksimāli atļautajam PVN atbrīvojuma sliekšni, jo sliekšnis 40 000 <i>euro</i> apmērā ir par mazu. Tomēr, ja tiks ieviesta vispārējā PVN maksāšanas kārtība, tad atbrīvojuma sliekšnis varētu būt mazāks par 85 000 <i>euro</i>.</p> <p>Latvijas Nodokļu konsultantu asociācija (turpmāk – LNKA) konceptuāli atbalsta pasākumus, kas vērsti uz administratīvā sloga samazināšanu MVU, tostarp vienota dalībvalstu MVU maksimālā sliekšņa noteikšanu PVN atbrīvojuma piemērošanai, atsevišķu vienkāršotu PVN saistību izpildi MVU (piemēram, vienkāršotā rēķina izsniegšanu), kā arī vienota apgrozījuma sliekšņa noteikšanu mazo uzņēmumu definīcijā. Tomēr LNKA uzskata EK piedāvātais mazo uzņēmumu apgrozījuma sliekšnis ir par augstu. LNKA neatbalsta priekšlikumu par garāka taksācijas perioda (viens kalendārais gads) un vienkāršotas reģistrācijas procedūras noteikšanu MVU, jo tas var veicināt izvairīšanos no PVN nomaksas. Tāpat LNKA neatbalsta priekšlikumu par MVU pārejas perioda noteikšanu, kas uz laiku pārsniedz atbrīvojuma sliekšni par 50%.</p>

Finanšu nozares asociācija uzskata, ka jaunas iniciatīvas nodokļu jomā nedrīkst palielināt nodokļu maksātāju administratīvo slogu un jaunajām iniciatīvām jābūt pēc iespējas vienkāršāk piemērojām, un atbalsta Latvijas nacionālo pozīciju par priekšlikumu.

Latvijas Tirdzniecības un rūpniecības kamera kopumā atbalsta priekšlikumā ietvertos pasākumus, kas vērsti uz administratīvā sloga samazināšanu MVU, modernizējot un vienkāršojot PVN sistēmu attiecību uz MVU režīmu. Tomēr attiecībā uz vienkāršotu PVN saistību kopumu mazajiem uzņēmumiem, kas nav atbrīvoti no PVN, vēlas vēl turpināt diskusiju.

Latvijas Republikas nacionālās pozīcijas
arhīva numurs Ārlietu ministrijā

Finanšu ministre

D. Reizniece-Ozola

Lukjanska 67095514
diana.lukjanska@fm.gov.lv